

UNIVERSITAT POMPEU FABRA

GRAU EN DRET

DRET DE LA UNIÓ EUROPEA

Instruccions i Materials per a la realització de classe
pràctica / seminari núm. 5 de l'assignatura

Curs 2016-2017

Àrea de Dret Internacional Públic i Relacions Internacionals
UNIVERSITAT POMPEU FABRA

Projecte d'Innovació Docent PlaCQUID 2014-2015

Sílvia Morgades Gil

PRÀCTICA V. Tutela judicial efectiva, protecció de drets i accés dels particulars al Tribunal de Justícia.

Tipus d'exercici: Debat competitiu a classe entre els grups que defensen cadascuna de les posicions. S'avaluarà la riquesa i profunditat dels arguments, així com la capacitat de defensar-los, modular-los i fer-los més consistents a mesura que el debat avanci. L'avaluació es farà, principalment, a partir del debat de classe en el seminari corresponent. Els alumnes duran també un escrit conjunt on es desenvolupin els arguments que podrà ser lliurat al professor (5-7 cares de full, aproximadament).

Cada Subgrup farà l'exercici que li correspongui, segons la pauta següent: Subgrup x01-Exercici 1; Subgrup x02-Exercici 2; Subgrup x03-Exercici 3; Subgrup x04-Exercici 4.

Temes que poden ser tractats, depenent de cada exercici:

El principi de tutela judicial efectiva i els mecanismes d'accés per part dels particulars al Tribunal de Justícia de la Unió Europea; funcionament del mercat interior; primacia; protecció dels drets fonamentals (principis generals; valor i efectes de la Carta de Drets Fonamentals UE); seguretat jurídica; qüestions de procediment davant del TJUE; relacions entre la jurisprudència del TJUE i del TEDH.

Metodologia de treball en tots els subgrups:

Cal que el subgrup es divideixi en 3 grups de persones. Cadascun d'aquests grups han de defensar posicions diferents:

- a) el demandant (i eventuais coadjuvants);
- b) el demandat (i eventuais coadjuvants);
- c) l'Advocat General (intentant marcar quines són les diferències entre la posició defensada per aquest i la sentència del TJUE);

A classe s'exposaran els diferents arguments, per part d'un o més portaveus de cadascun dels 3 grups, i segons l'ordre del procediment. Tots els integrants de cada grup han d'intervenir en un moment o altre del debat.

En iniciar-se la sessió, el grup c) plantejarà el cas. Per fer-ho caldrà que faci una petita introducció a l'entorn normatiu de DUE del supòsit de fet (àmbit competencial, normativa UE de referència, etc.) i, després, expliqui els fets, de la manera més imparcial possible.

Els grups a) i b) caldrà que exposin els diferents arguments jurídics que afavoreixen la seva posició. També hauran de fixar quines són les seves pretensions jurídiques, i detallar els arguments que afavoreixen els seus plantejaments. És possible i recomanable dur els arguments jurídics a l'extrem, cercar i afegir arguments, i fer servir tot allò que, jurídicament, avaluï la posició que es defensa (fonaments jurídics, justificacions de les posicions defensades...).

El cas que es planteja està resolt en, almenys, una sentència del TJUE, però cal que cadascun dels grups, en funció de la posició que ha de defensar, busqui o desenvolupi els arguments més enllà del què es descriu a la sentència. Cal, per

tant, que es busquin les *Conclusions de l'Advocat general* del cas per ampliar l'argumentació, i altres sentències (citades o no) que avalin les posicions respectives. Cal cercar a la web de la UE (europa.eu "Buscar legislación"), i dur imprès a classe el/s text/os jurídics principals de DUE que siguin objecte d'interpretació o aplicació.

També es poden cercar articles o comentaris de jurisprudència sobre els casos a revistes com la *Revista General de Derecho Europeo –Iustel-* (electrònica, accés des de Biblioteca UPF), la *Revista de Derecho Comunitario Europeo*, o la *Revista CESCO de Derecho de Consumo* (Centro de Estudios de Consumo), o altres. Com que tots els casos són força recents, també es poden buscar notes de premsa, etc.

Seria bo que tots els grups contactessin (per correu electrònic) amb el seu professor de pràctiques durant la setmana 9 del curs (data límit 7-8 de març 2015) per assegurar que s'ha identificat, al menys, una sentència (amb les conclusions de l'advocat general) i un comentari bibliogràfic de la sentència, per tal de preparar la sessió de seminari.

En cas d'enviar un correu electrònic, cal que en l'assumpte s'identifiqui "Pràctica 5-Subgrup x-Rol y". En aquest correu electrònic (1 per cada rol dins de cada subgrup) s'hauria d'indicar quines persones integren el grup (aproximadament unes 6-7 persones).

Podeu trobar les Sentències i Conclusions dels Advocats generals a la pàgina web del TJUE (cercant per nom de les parts o número de l'assumpte): <http://curia.europa.eu/>

Exercici 1. Cas *Vueling*.

L'agost de 2010, la Sra. Arias Villegas, nacional espanyola, va adquirir dos bitllets d'avió de la companyia aèria *Vueling S.A. (Vueling)*. Va fer la compra a través de la pàgina web de la companyia i *Vueling*, com a recàrrec per la facturació de dues maletes, va aplicar un suplement de 40€ al preu base dels dos bitllets (241,48€).

En tornar del seu viatge, el mes de novembre de 2010, la Sra. A.V. va presentar una reclamació contra *Vueling* al *Instituto de Consumo de la Comunidad Autónoma de Galicia (ICG)*, per considerar que el contracte de transport aeri que havia subscrit estava viciat per una clàusula abusiva. El resultat de la reclamació va ser la imposició d'una multa administrativa de 3000€ per part de l'ICG a *Vueling*, com a sanció pel contingut dels contractes de transport aeri de la companyia.

En desacord amb la sanció de l'ICG, i havent presentat recurs d'alçada previ que va ser desestimat, el 27 d'abril de 2012 *Vueling* va interposar contra l'ICG una demanda davant el Jutjat Contenciós-Administratiu núm.1 d'Ourense, defensant que el suplement cobrat s'ajustava al Dret de la Unió Europea.

Posteriorment, la Sra. Arias Villegas, es va plantejar demanar la restitució de recàrrecs que l'empresa li havia fet pagar en la compra d'altres bitllets d'avió. L'empresa *Vueling* defensava al respecte que el dret de restitució de les quantitats pagades indègudament per clàusules abusives no tenia efectes retroactius a casos anteriors (al respecte d'aquesta darrera qüestió, podeu intentar argumentar a favor o

en contra de la possible restitució, tenint en compte les justificacions que es troben a la sentència del TJUE de 21 de desembre de 2016, C-154/15, C-307/15 i C-308/15).

Posició Demandant: Sra. Arias Villegas i ICG.

Posició Demandada: *Vueling*

Exercici 2. Cas *Google*.

El Sr. Costeja González va presentar l'any 2010 davant de l'Agència Espanyola de Protecció de dades (AEPD) una reclamació contra La Vanguardia Ediciones S.L., contra Google Spain i contra Google Inc. pel fet que si s'introduïa el seu nom en el motor de cerca de Google (*Google Search*), s'obtenien vincles a pàgines del diari que publica el primer demandat, on hi havia anuncis d'una subhasta d'immobles relacionada amb un embargament per deutes a la Seguretat Social. Aquests fets ja havien estat resolts més de deu anys enrere i el Sr. Costeja reclamava l'eliminació o bé l'ocultació de les dades que l'afectaven.

L'AEPD va estimar la reclamació respecte de Google Spain i Google Inc. com a gestors de motors de cerca sotmesos a les normes europees i espanyoles de protecció de dades, i a la Carta de drets fonamentals de la UE. Contra aquesta resolució, es varen presentar recursos a la sala contenciós administratiu de l'Audiència Nacional.

A banda de les qüestions plantejades pel cas, valoreu, també, les possibilitats de limitar en el temps les conseqüències de la interpretació del TJUE donada en una sentència prejudicial (tenint en compte les justificacions que es troben a la sentència del TJUE de 21 de desembre 2016, C-154/15, C-307/15 i C-308/15).

Posició Demandant: Sr. Costeja González.

Posició Demandada: La Vanguardia Ediciones S.L., Google Spain i Google Inc.

Exercici 3. Cas *Mohamed Aziz*.

El Sr. Mohamed A., nacional marroquí, va subscriure amb una entitat bancària un contracte de préstec amb garantia hipotecària. La garantia era el pis on vivia amb la seva família, al barri de Buenos Aires de Martorell. El capital prestat era 138.000€ que havia d'amortitzar en 33 anualitats, amb 396 quotes mensuals. La clàusula d'interessos de demora que constava en el contracte era de 18.75% automàticament generats respecte de les quantitats no satisfetes en el moment del seu venciment, sense que fos necessari fer una reclamació expressa. Una altra clàusula donava a l'entitat bancària la facultat de declarar exigible la totalitat del préstec en cas que algun dels terminis pactats vencés sense que el deutor hagués complert amb la seva obligació de pagament d'una part del capital o dels interessos del préstec. Finalment, una altra clàusula preveia la possibilitat de que l'entitat bancària recorregués a l'execució hipotecària per cobrar un possible deute, així com la possibilitat que presentés directament la liquidació amb una certificació sobre la quantitat exigida.

El Sr. A. va pagar les quotes mensuals entre els mesos de juliol de 2007 i maig de 2008. A l'octubre, l'entitat bancària va fer certificar per part d'un notari que la liquidació de deute era de 139.764,76 €, que incloïa les mensualitats no pagades, els interessos ordinaris i els interessos de demora. L'entitat bancària va instar davant del Jutjat de Primera instància un procediment d'execució hipotecària contra Mohamed A., en el qual el deutor no va comparèixer. En el mes de juliol de 2010 es va fer una subhasta pública per procedir a la venda del pis, però no es va presentar cap oferta. Finalment, aquest va ser adjudicat a l'entitat bancària pel 50% del seu valor. Al gener del 2011 Mohamed A. i la seva família van ser expulsats del pis. Uns dies abans del desnonament efectiu, Mohamed A. va sol·licitar en un procediment judicial que es declarés que algunes de les clàusules del contracte de préstec hipotecari eren abusives, d'acord amb el Dret de la Unió Europea, i, així, que es declarés nul el procediment d'execució.

Comenteu la possible limitació en el temps de la sentència prejudicial del TJUE a la llum de les argumentacions de la recent sentència del TJUE de 21 de desembre de 2016, C-154/15, C-307/15 i C-308/15.

Posició Demandant: Mohamed A.

Posició Demandada: Entitat bancària.

Exercici 4. Cas *Facebook* (M. Schrems o l'*alter ego* d'Edward Snowden).

Després de les denúncies d'Edward Snowden, un ciutadà austríac anomenat Maximilian Schrems va voler denunciar l'empresa *Facebook* pel fet que sospitava que aquesta transferia les dades personals dels seus usuaris als Estats Units d'Amèrica. Com que tothom que vulgui emprar la xarxa social *Facebook* fa en el moment de la seva inscripció un contracte amb *Facebook Ireland*, filial de *Facebook Inc.*, domiciliada al Estats units d'Amèrica, el Sr. Schrems va presentar una reclamació a l'òrgan irlandès encarregat de vetllar per la protecció de dades per tal que exercís les seves competències i impedís a *Facebook Ireland* transferir les seves dades als Estats Units. Segons M. Schrems, aquest país no garantia una protecció suficient de les dades personals conservades en el seu territori contra les activitats de vigilància que s'hi duïen a terme per part de les autoritats públiques. Davant de les al·legacions de M. Schrems, la High Court irlandesa va presentar una qüestió prejudicial d'interpretació al TJUE per tal que aquest interpretés la conformitat amb drets reconeguts a la Carta de Drets fonamentals de la UE d'una Decisió de la Comissió (2000/520/CE) adoptada en aplicació de la Directiva 95/46/CE "sobre protecció de les persones físiques en allò que respecta al tractament de dades personals i a la lliure circulació d'aquestes dades".

A banda de les qüestions plantejades pel cas, valoreu, també, les possibilitats de limitar en el temps les conseqüències de la interpretació del TJUE donada en una sentència prejudicial (tenint en compte les justificacions que es troben a la sentència del TJUE de 21 de desembre de 2016, C-154/15, C-307/15 i C-308/15).

Posició Demandant: Maximilian Schrems.

Posició Demandada: Comissari de Protecció de dades d'Irlanda.